

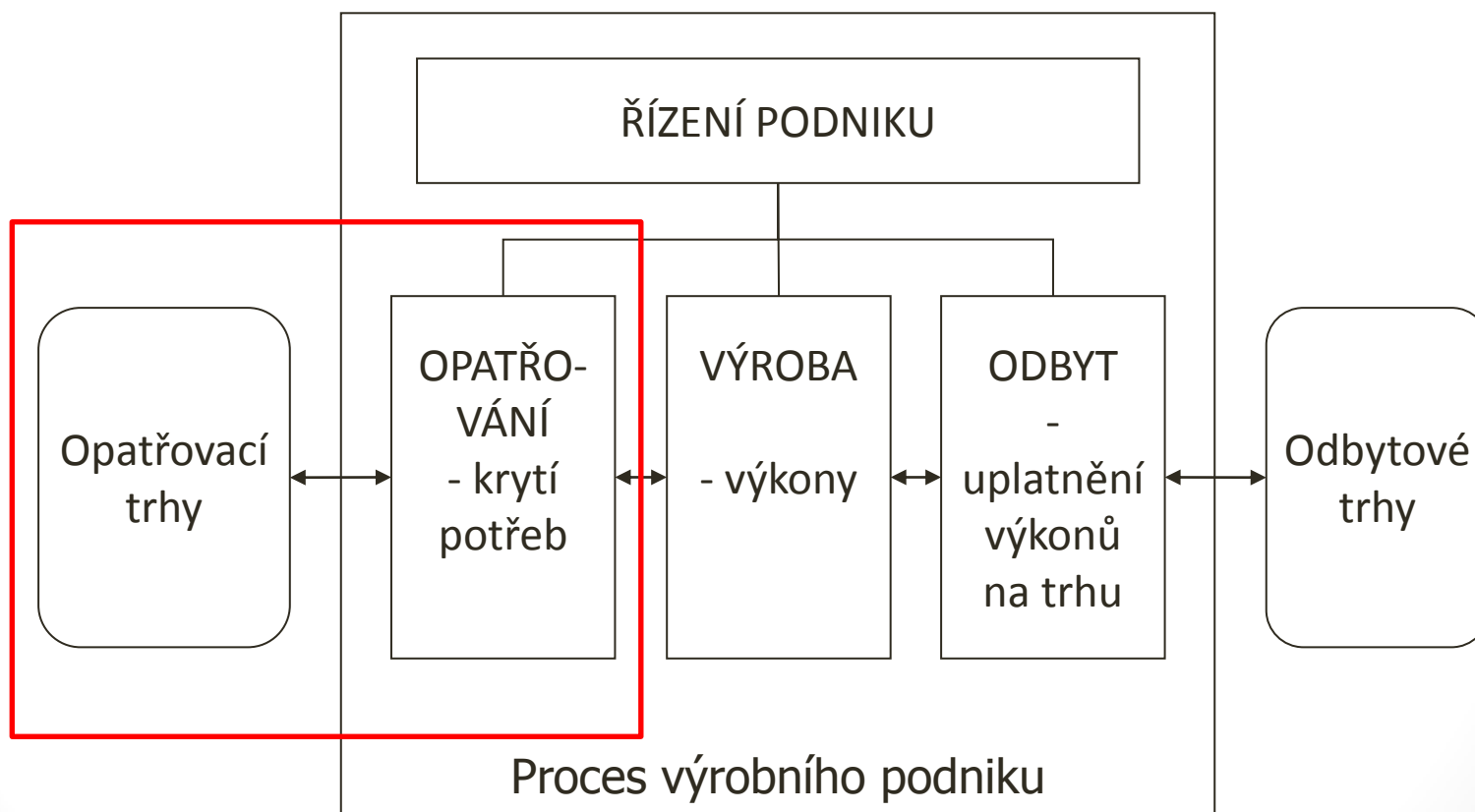
Nauka o podniku

Přednáška 2 – Nákup, skladování, zásoby, doprava atd.

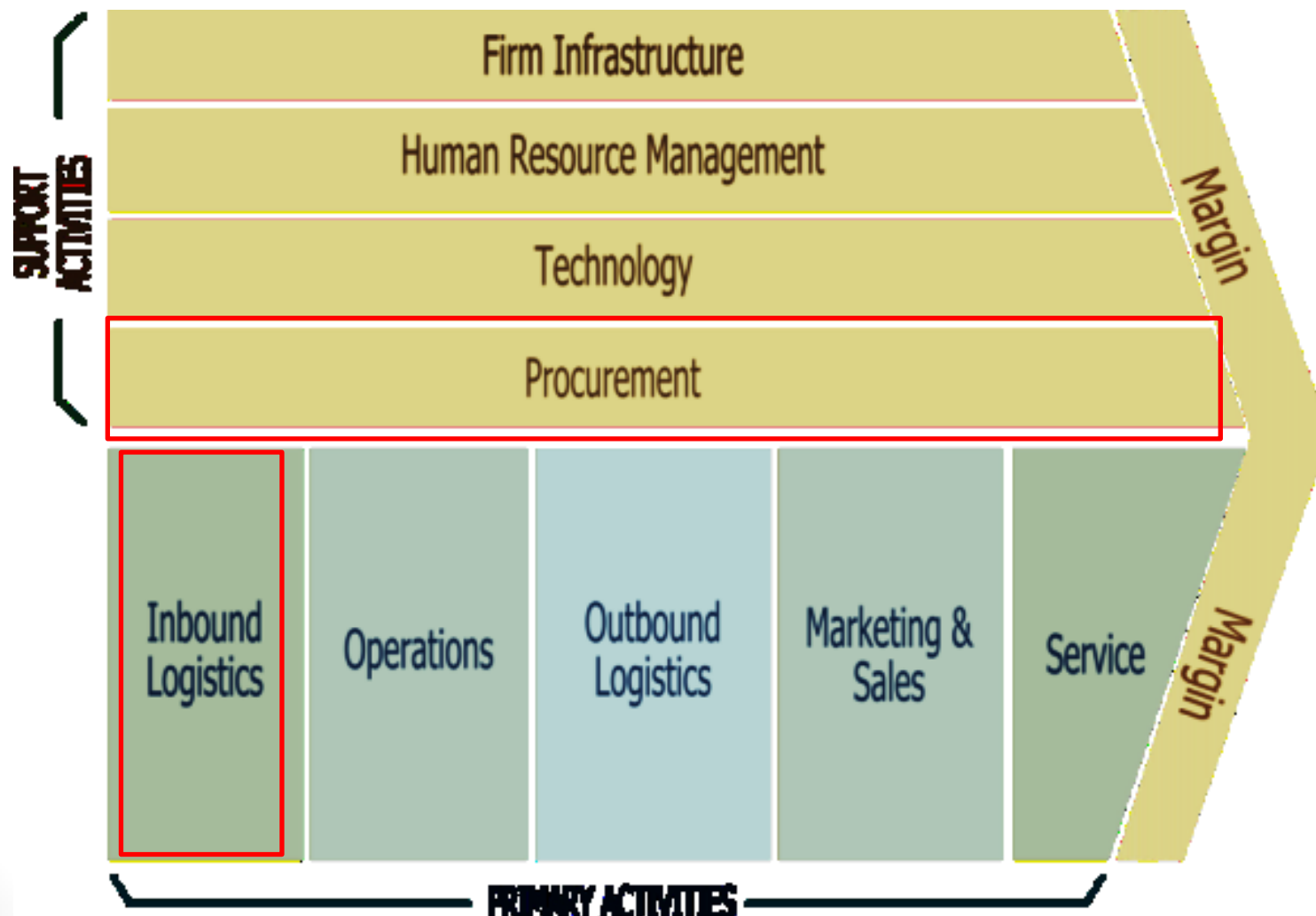
Cíl zásobování a obsah přednášky

- Udržet při životě výrobu při současné minimalizaci nákladů
- Zásobování a jeho pozice v podniku
- Plánování spotřeby, nákupu a skladování a jeho úkoly
- Optimální objednacích množství

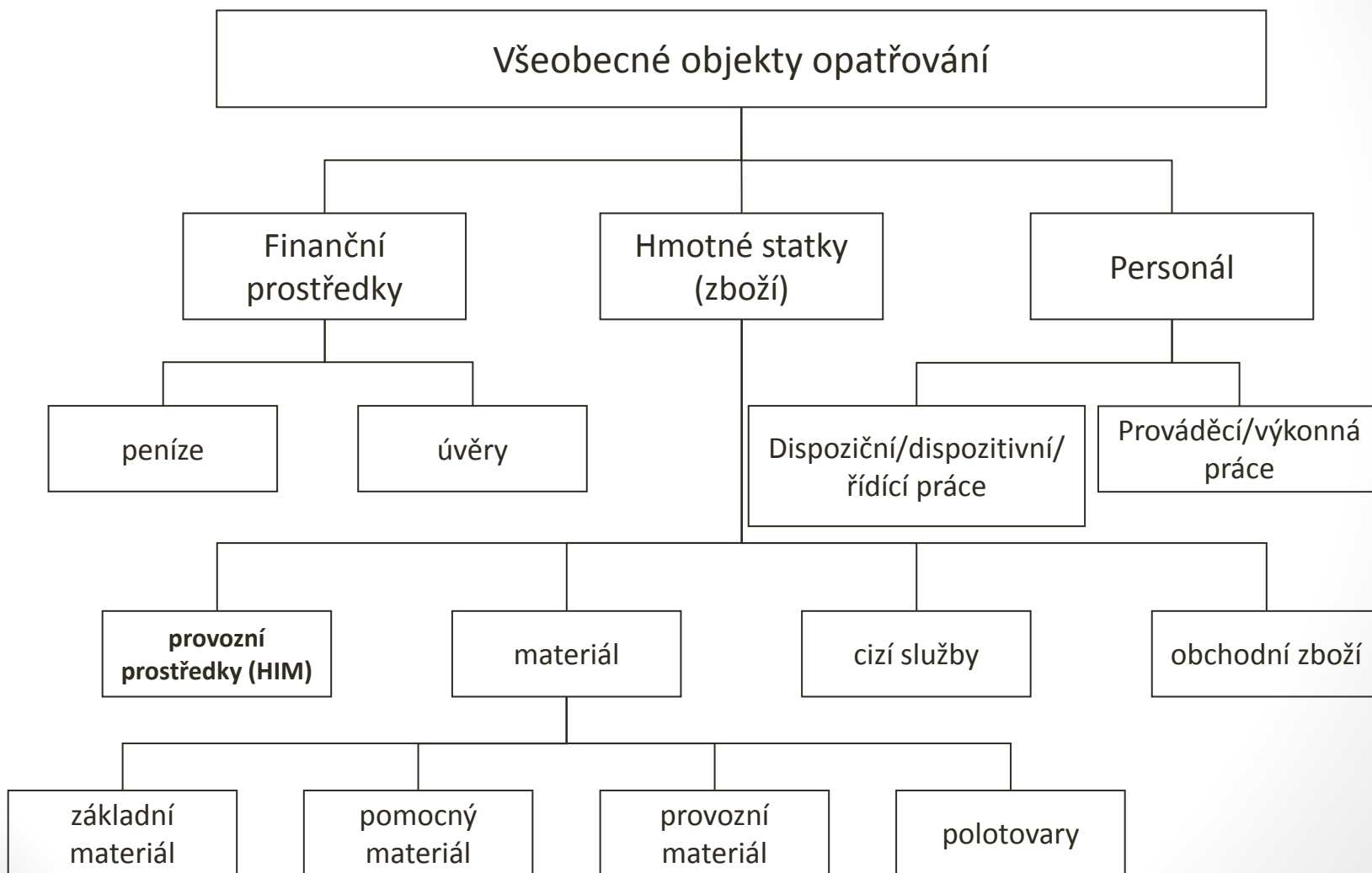
Co budeme probírat?

Hodnotový řetězec - Porter

Co všechno opatřujeme?

Vstupy a výstupy

Opatřovací trh

- výrobní faktory
  - práci
  - HIM
  - materiál
- peněžní kapitál

Odbytový trh

- výrobky (zboží)
- služby

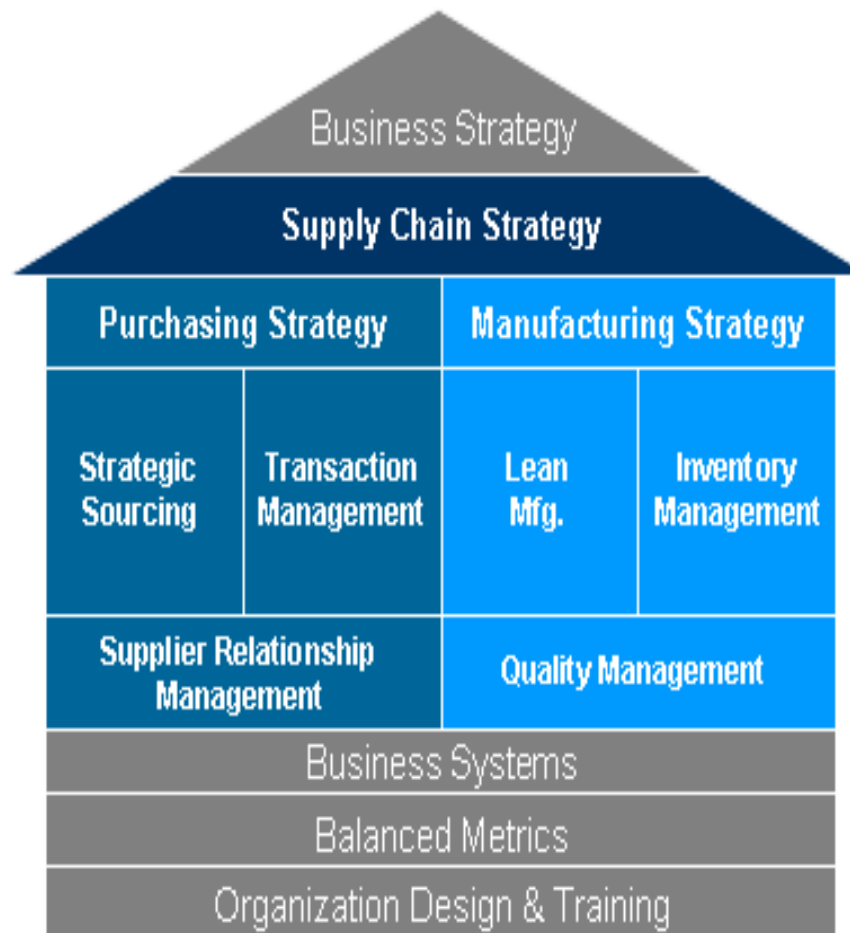
Oblasti a úkoly nákupu a skladování

v každém podniku jsou 3 místa pořizování :

- personální oddělení
- finanční oddělení
- nákupní oddělení

Úrovně nákupu a řízení zásobování

- Strategický nákup
- Taktický nákup
- Operativní nákup

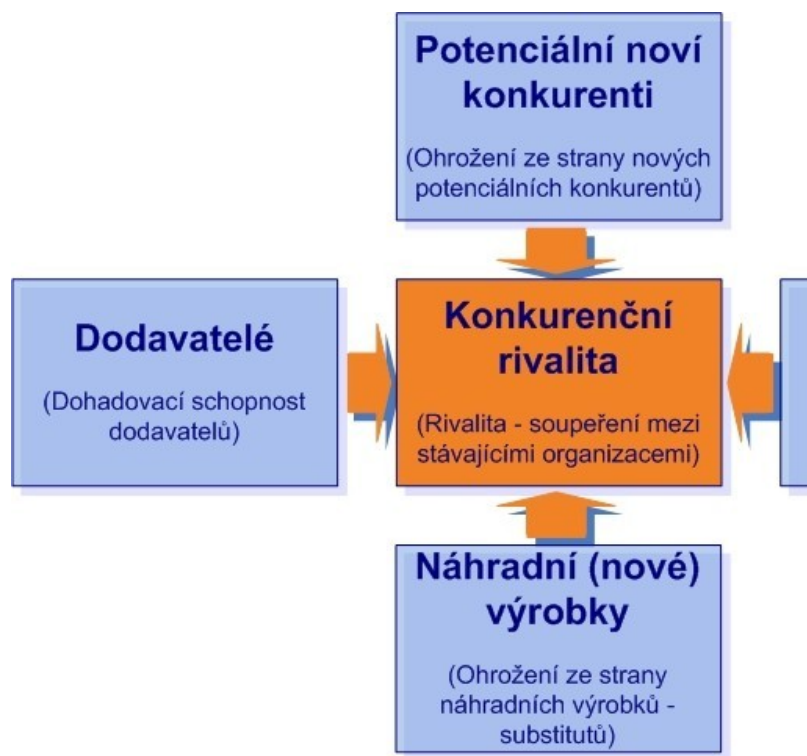
Zásobování

- Pořizování, obstarávání - získávání vstupů různého charakteru pro různé potřeby podniku a podnikových procesů a aktivit
- Nákup – proces získávání zboží, komodit, materiálů a služeb pro jejich další využití a naplnění podnikových cílů (účel: opětovný následný prodej; pro spotřebu nebo přepracování)
- Zásobování – procesy spojené s manipulací se vstupy materiální povahy („materiálový management“) u vstupu do podniku a v vnitropodnikových podnikových tocích)
- Doprava vs. přeprava
- Přeprava je pojem pro cílevědomé přemístění osob, nákladu či zvířat dopravními prostředky z místa A do místa B po dopravních komunikacích za účelem zisku. Je produktem dopravy. Vykonavatelem přepravy je dopravce, objednavatel se nazývá přepravce. Ten s dopravcem uzavírá přepravní smlouvu.

Strategický nákup a jeho úkoly

- Strategické cíle podniku = strategické cíle nakupování
- SNIŽOVÁNÍ NÁKLADŮ, ZVYŠOVÁNÍ VÝKONŮ, DIFERENCIACE, ZACHOVÁNÍ AUTONOMIE...
  - make-or-buy
  - outsource
- Strategické cíle na funkční úrovni – strategické cíle nakupování
VÝVOJ NOVÉHO PRODUKTU, ZLEPŠENÍ IMAGE...
- Počet a struktura dodavatelů
- Náklady celkem a ve struktuře + Paretovo pravidlo (ABC XYZ)
- Kritické položky nákupu – kritické faktory?
- Síla dodavatelů
- Potřeba kontroly
- Single versus multiple sourcing

Porterův model 5 sil - dodavatelé

Strategický nákup a jeho úkoly

- Vytváření a vydávání provozních řádů, postupů a popisů činností, které se týkají nákupního oddělení,
- Vytváření a zavádění nástrojů pro monitorování a zlepšení nákupních výkonů,
- Rozhodování o tom, které činnosti dosud prováděné podnikovými zaměstnanci je lepší outsourcovat.
- Zajišťování dlouhodobých smluv a vztahů s vybranými dodavateli,
- Rozhodování týkající se výběru počtu dodavatelů (koncentrace poptávky/rozdělení rizik),
- Rozhodování o zásadních investicích podniku

Taktický a operativní nákup a jeho úkoly

na taktické úrovni:

- administrativa celoročních smluv s dodavateli
- hodnocení stávajících dodavatelů
- příprava podkladů pro výběr nových dodavatelů

na operativní úrovni:

- monitoring dodávek
- tvorba objednávek
- sledování a vyřizování objednávek
- příjem, vykládka, vybalování, kontrola

Často se řeší centralizace správy a činností.

Plánování skladů

- Skladování plní primárně funkce:
  - vyrovnávací
  - zabezpečovací.

- Skladování může být:
  - spekulativního charakteru,
  - součást výrobního procesu – výrobní sklad, není typickým skladem

Plánování spotřeby a nákupu

Plánování spotřeby je zjišťování:

- druhu,
- množství a
- okamžiku spotřeby požadovaných materiálů.

Plánování nákupu má za úkol stanovit v souladu s plánem spotřeby:

- objednáací množství,
  - objednáací dobu a
  - výběr dodavatele materiálů.
-
- Dochází ke konfliktu cílů – potřeba co nejpřesnější a nejrozsáhlejší plánování – roste ale nákladovost.

Plánování spotřeby a nákupu

Rozpiska

= ústřední zdroj dat v materiálovém hospodářství podniku.

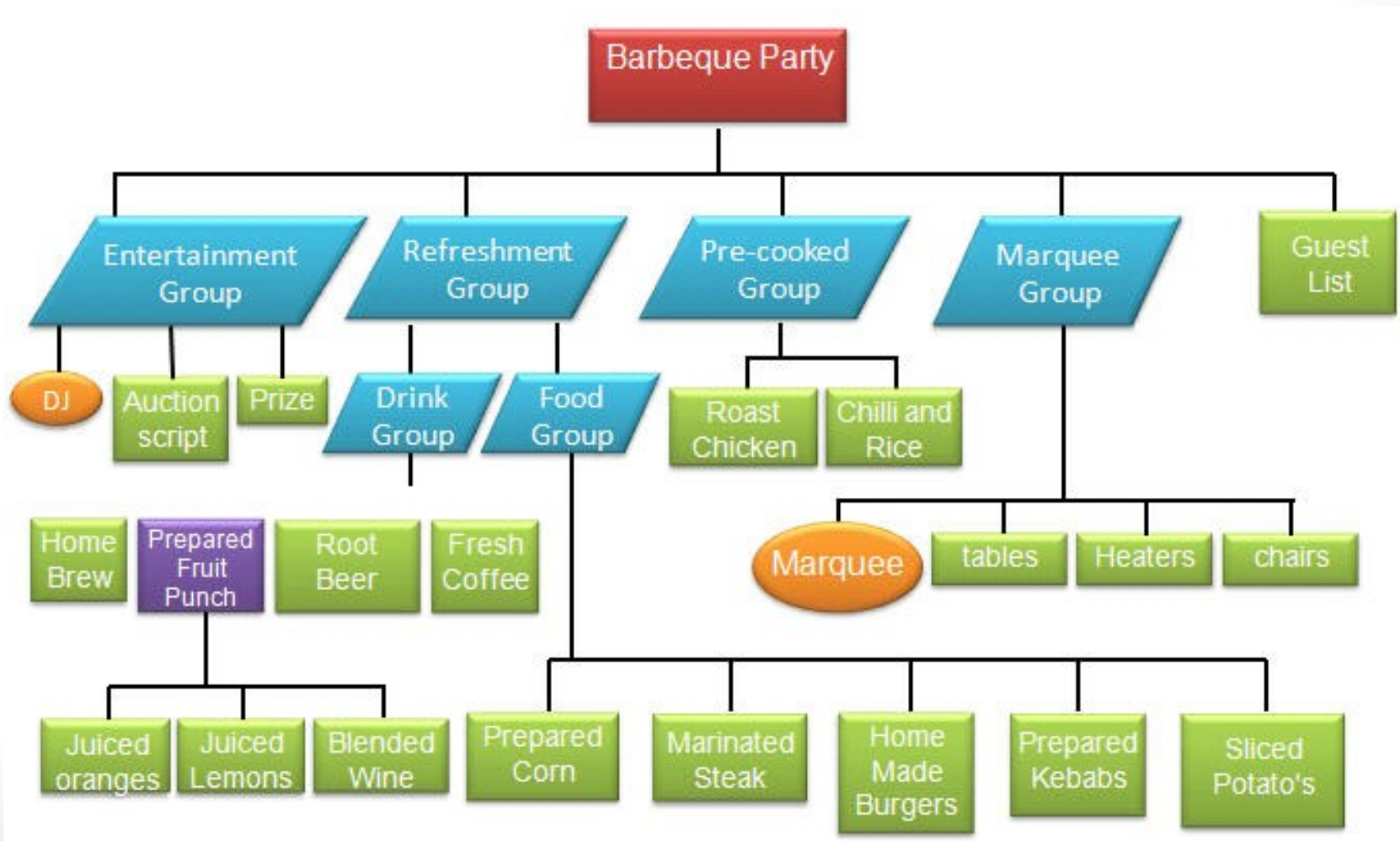
= seznam veškerých

- surovin,
- součástí a
- sestav

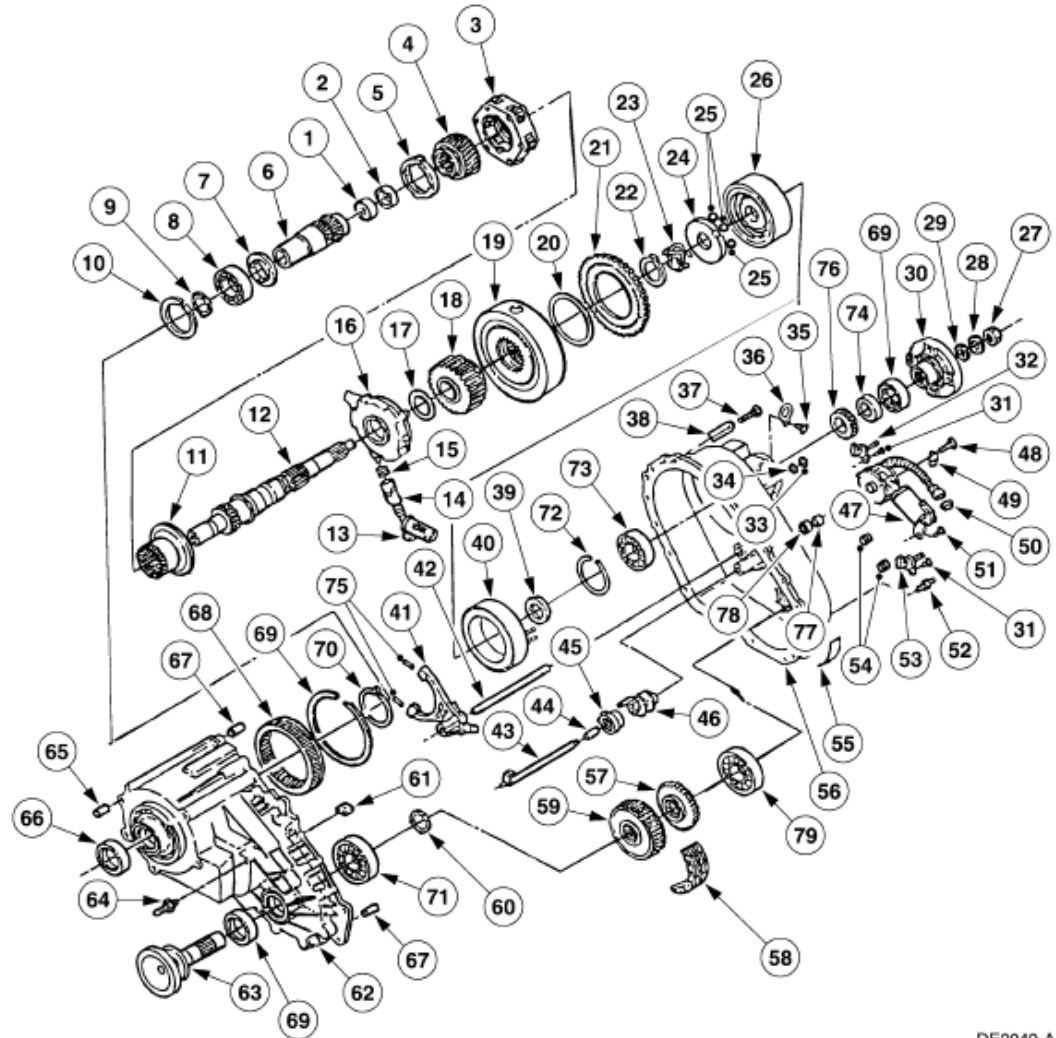
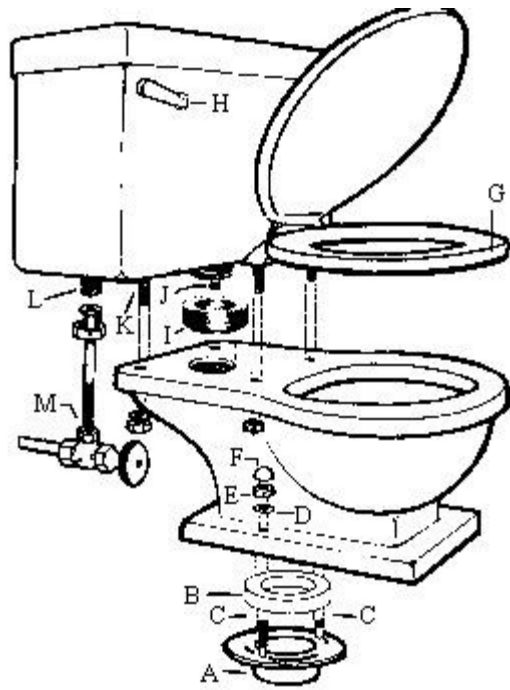
potřebných pro výrobu určitého výrobku.

Product breakdown structure

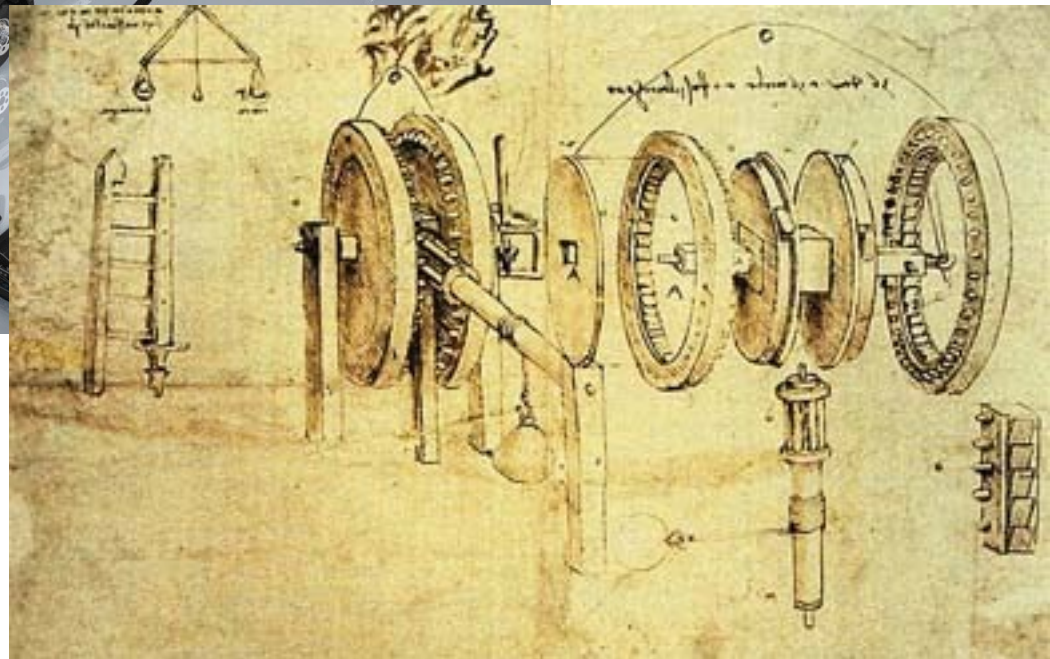
Exploded view drawing

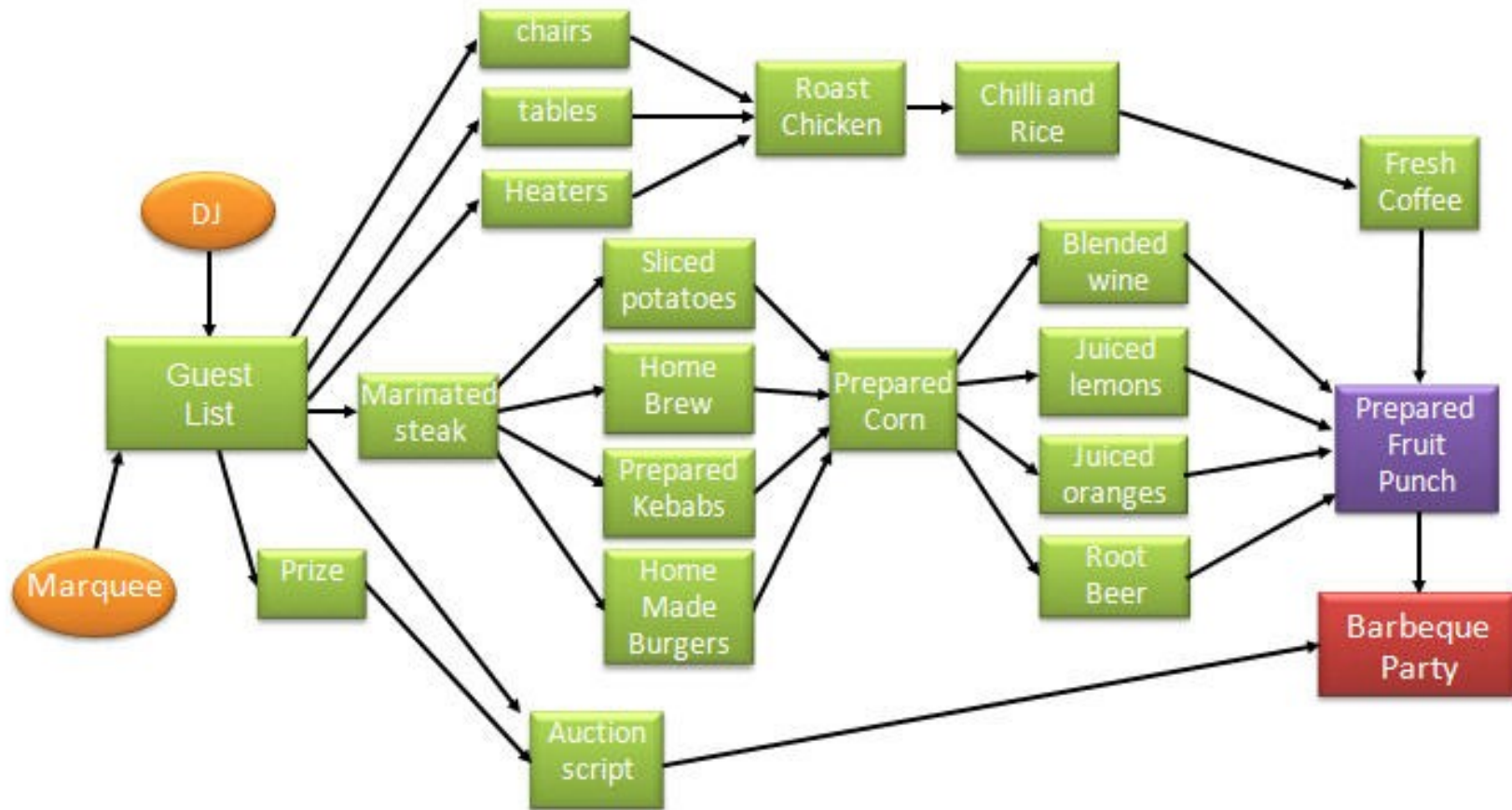

Exploded view drawing

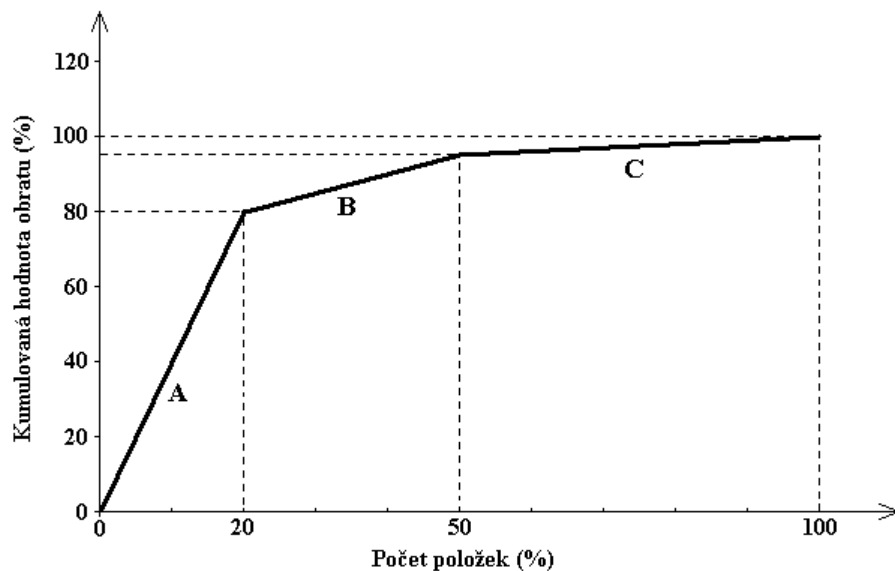

Product Flow Diagram

ABC analýza – pro plánování

Skupina	Hodnotový podíl (v %)	Kvantitativní podíl (v %)
A	ca 80 %	ca 10 %
B	ca 15 %	ca 20 %
C	ca 5 %	ca 70 %

ABC XYZ analýza

- ABC zobrazuje hodnotový podíl na obratu zásob
- XYZ představuje četnost(pravidelnost) využití ve výrobě

- X – skupiny položek s konstantní spotřebou (pouze příležitostné výkyvy) a tedy s vysokou predikční schopností
- Y – skupiny položek se silnějšími výkyvy ve spotřebě (střední predikční schopnost)
- Z – položky se zcela nepravidelnou spotřebou (vysoký stupeň nejistoty)

Řízení spotřebou

Menge	A	B	C
X	Just-In-Time	Verbrauchsgesteuert	
Y			
Z	Bedarfsgesteuert	Bereinigung	

Řízení poptávkou

Zúžení sortimentu,
ladění zásob

Vhodnost využití logistických technologií

AX – vhodné použít JIT (just in time), tolerance v řádu minut, max hodin

AZ, BX – rozptyl dodávek v řádu hodin

CZ – dodání na náhodnou objednávku (např. letecky z centrálního skladu)

Materiál	A	B	C
Materiál X	Vysoká hodnota spotřeby	Prostřední hodnota spotřeby	Nižší hodnota spotřeby
	Vysoká kvalita prognózy	Vysoká kvalita prognózy	Vysoká kvalita prognózy
Materiál Y	Vysoká hodnota spotřeby	Prostřední hodnota spotřeby	Nižší hodnota spotřeby
	Střední kvalita prognózy	Střední kvalita prognózy	Střední kvalita prognózy
Materiál Z	Vysoká hodnota spotřeby	Prostřední hodnota spotřeby	Nižší hodnota spotřeby
	Nižší kvalita prognózy	Nižší kvalita prognózy	Nižší kvalita prognózy

Plánování nákupu

= přesné stanovení (u daného druhu materiálu):

- dodacích lhůt,
- dodacího množství,
- příslušných dodavatelů.

Druhy nákupu:

- příležitostný nákup,
- výrobně synchronizovaný nákup,
- nákup do zásoby.

Plánování nákupu a dopravy

Výběr dodavatelů:

- spolehlivost,
- počet dodavatelů.

Plánování dopravy:

- dodavatelem,
- vlastní dopravou.

Plánování skladového hospodářství

Rozhodnutí o skladování:

- dlouhodobé,
- krátkodobé.

Uspořádání skladu:

- centrální sklad,
- několik menších skladů na různých místech.

Centralizace

Decentralizace

Logika zásobování

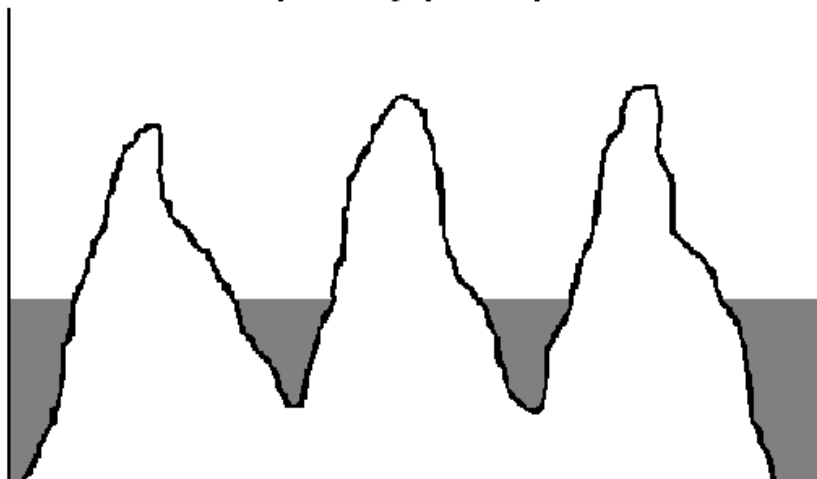
	Pevné objednací množství „Q“	Proměnné objednací množství doplňované do výše „S“
Objednávání v proměnných okamžicích	Systém B, Q: proměnný okamžik objednávky, pevné objednací množství „Q“	Systém B, S: proměnný okamžik objednávky, objednávání do cílové úrovně „S“
Objednávání v pevných okamžicích	Systém s, Q: pevný okamžik objednávky, pevné objednací množství	Systém s, S: pevný okamžik objednávky, doplňování do cílové úrovně „S“

Japonsko vs. západ

Západní přístup

Japonský přístup

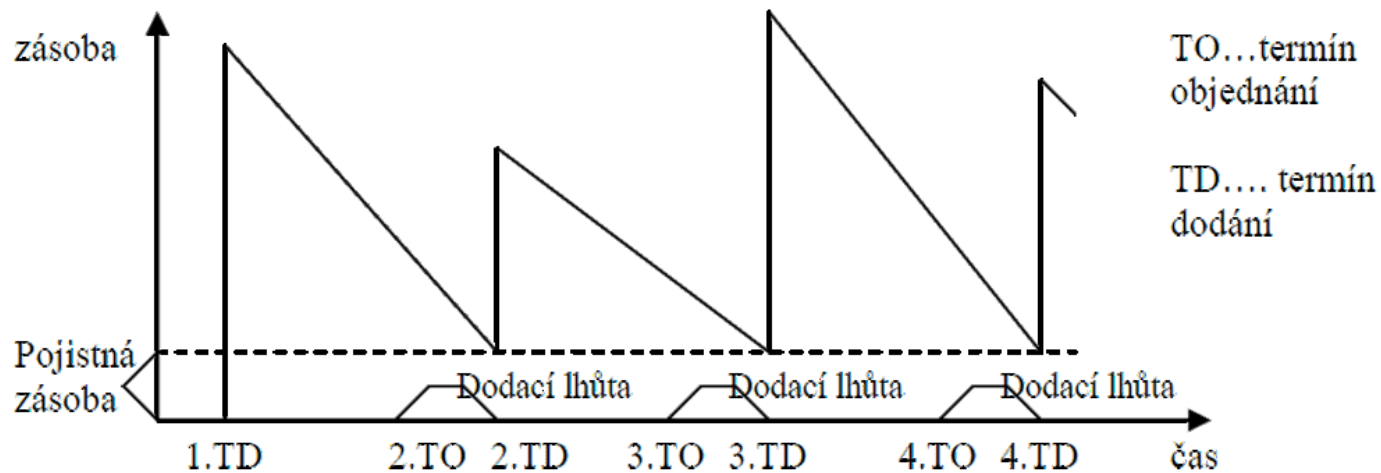
Plánování skladového hospodářství

– vytížení skladu

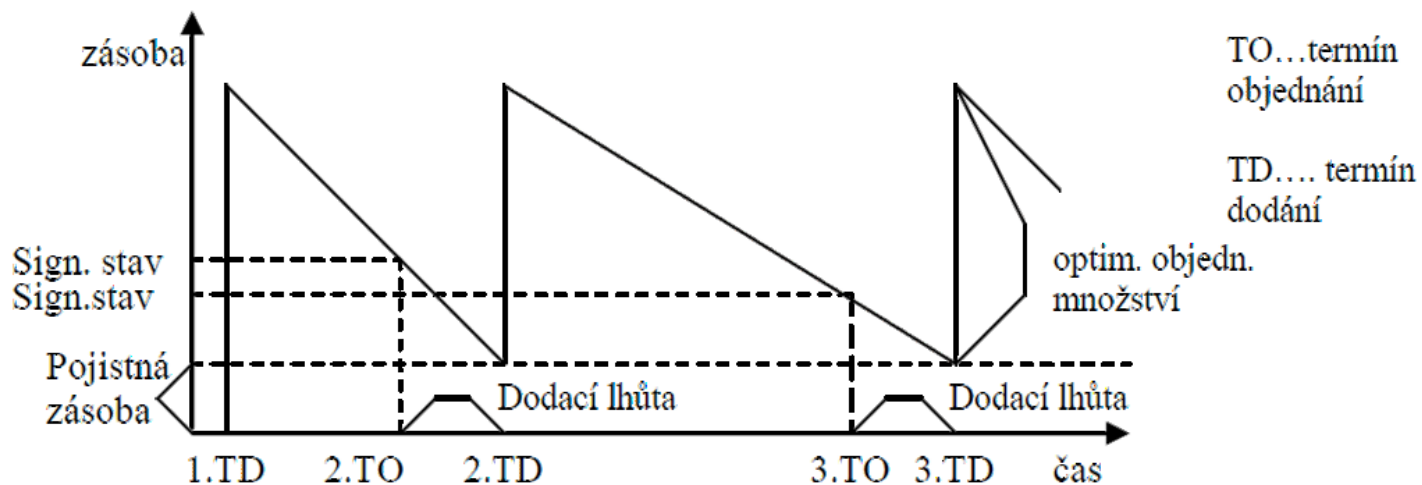
Nejdůležitější **systemy realizace nákupu:**

- systém signální hladiny zásob
  - stanoví se:
    - optimální objednací množství (pevné)
    - signální stav zásob na plánovací období
  - objednávkové intervaly jsou variabilní
- systém dodávkového cyklu
  - stanoví se konstantní dodávkové intervaly
  - objednací množství je proměnlivé

Pilový diagram – systém dodávkového cyklu

Pilový diagram – systém signální hladiny

Plánování skladového hospodářství

– zjištění optimálního objednáacího množství

Celkové náklady nákupu se skládají z:

- pořizovacích nákladů v užším smyslu,
- skladovacích nákladů a
- nákladů předčasného vyčerpání zásob.

Celkové pořizovací náklady

Pořizovací náklady v užším smyslu

Přímé pořizovací náklady (množství $\times$ pořizovací cena)

Nepřímé pořizovací náklady (fixní náklady objednávky)

Skladovací náklady

Prostorové náklady

Náklady na udržování zásob

Úrokové náklady

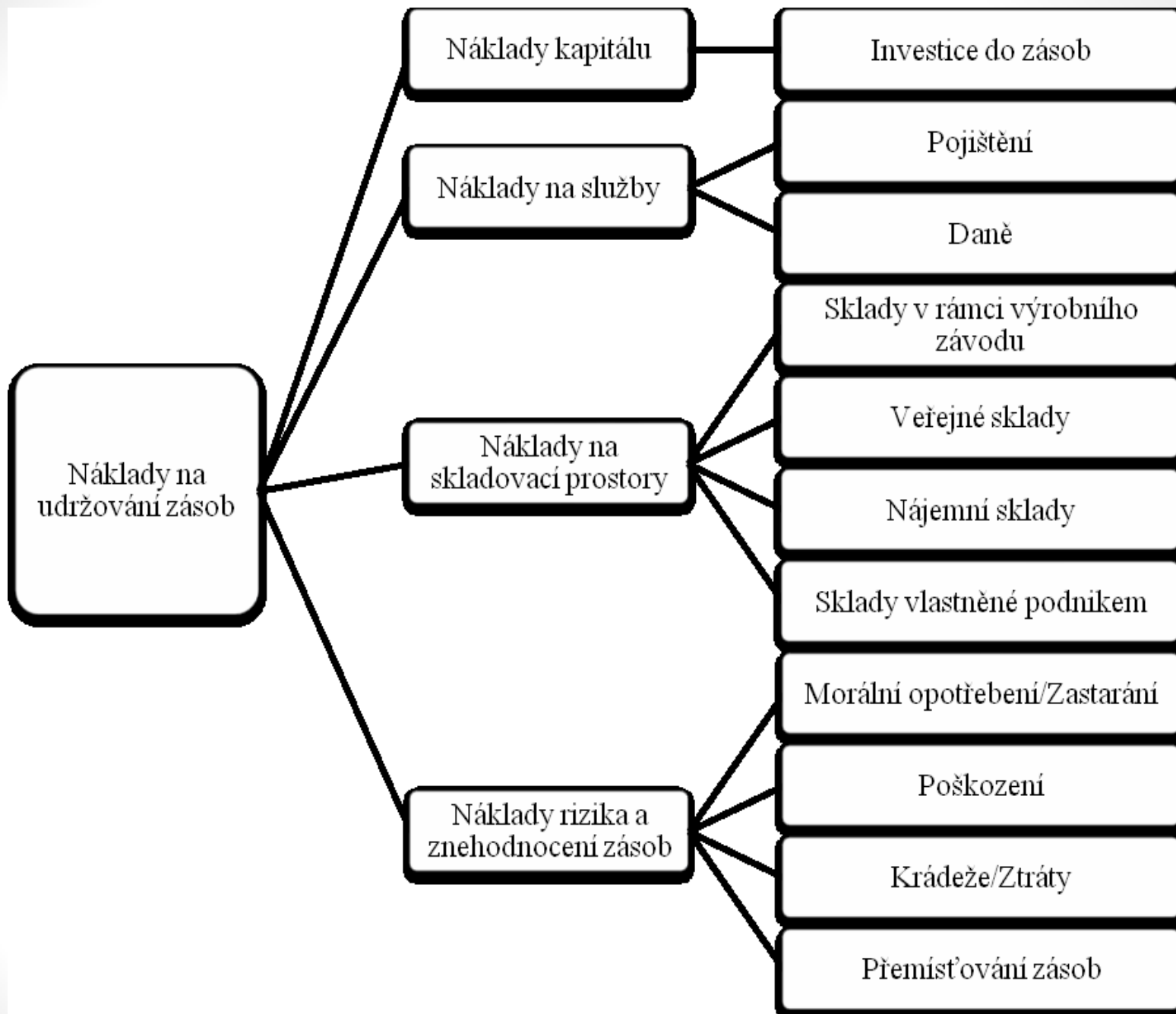
Ostatní náklady

Náklady z předčasného vyčerpání zásob

Cenové rozdíly

Smluvní pokuty

Ostatní náklady (ušlý zisk)

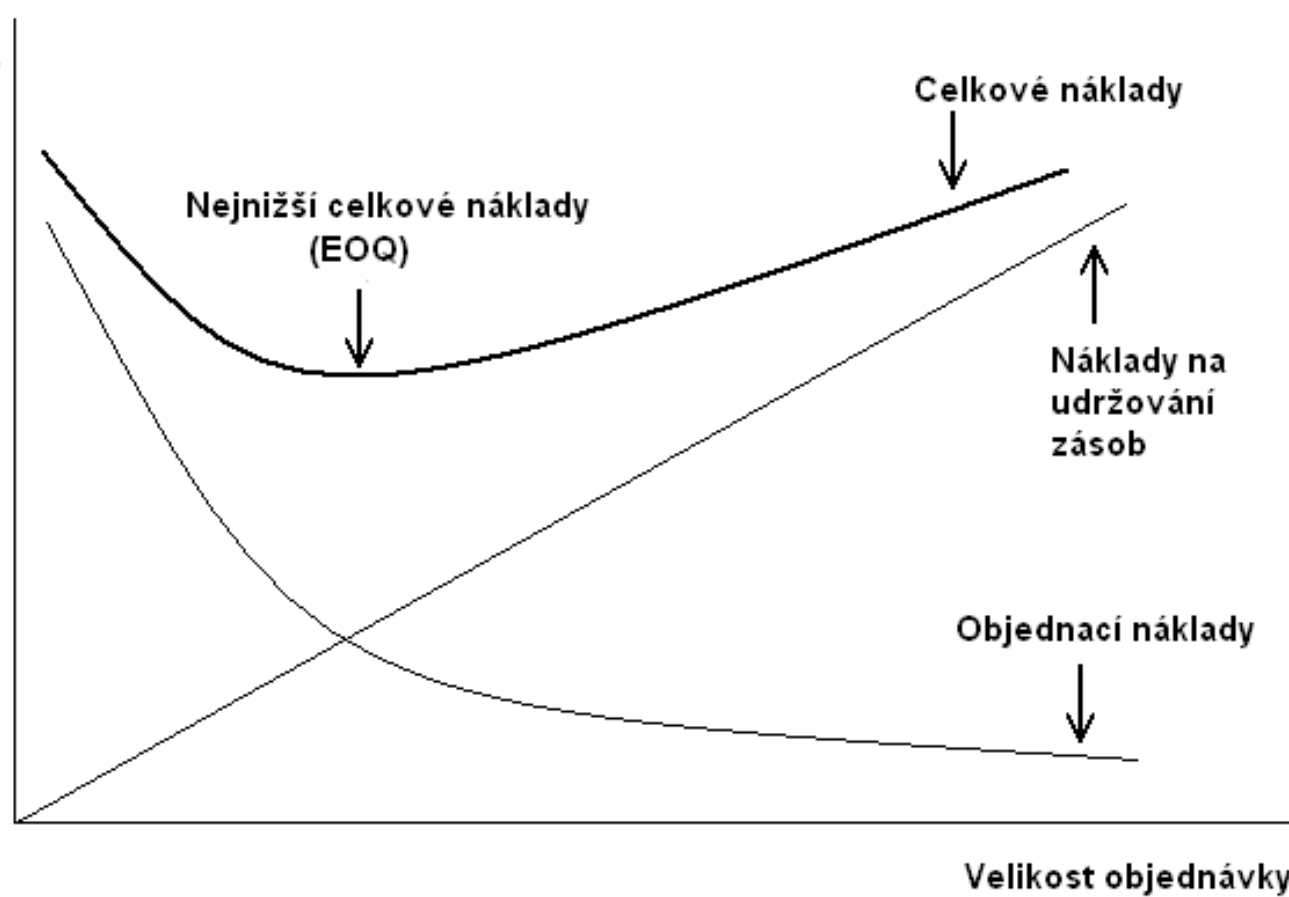
Plánování skladového hospodářství

– zjištění optimálního objednáčímnožství

Základní model:

$$m_{\text{opt}} = \sqrt{\frac{2 * B * N_f}{c * q_i}} =$$
$$= \sqrt{\frac{2 * \text{roční spotřeba} * \text{fixní náklady objednávky}}{\text{pořizovací cena ks} * (\text{úrok. sazba} + \text{sazba sklad.nákladů})}}$$

Roční
náklady

Optimální objednacích množství (EOQ)

- **EOQ**
- **c = náklady na výrobu nebo nákup jednotky (20Kč za kilo rýže)**
- **Q = objednacích množství**
- **Q* = optimální objednacích množství**
- **D = spotřeba za jednotku času (rok)**
- **K = náklady na objednání/seřízení dodávky (benzín do rýžokamionu)**
- **h = náklady na držení 1 kila rýže (sklad, alternativní náklady, chlazení, pojištění)**
- **TC = c*D + D*K/Q + h*Q/2**
- $Q^* = \sqrt{\frac{2 \times D \times K}{h}}$